Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

24 februarie 2022 *

„Trimitere preliminară – Libera prestare a serviciilor – Asigurare de viață – Contracte de asigurare de viață cu capital variabil legate de fonduri de investiții denumite «unit-linked» – Directiva 2002/83/CE – Articolul 36 – Directiva 2002/92/CE – Articolul 12 alineatul (3) – Obligație de informare precontractuală – Informații cu privire la natura activelor care acoperă contracte de asigurare «unit-linked» – Domeniu de aplicare – Conținut – Directiva 2005/29/CE – Articolul 7 – Practici comerciale neloiale – Omisiune înșelătoare”

În cauzele conexate C-143/20 și C-213/20,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Tribunalul Districtual pentru Varșovia-Wola, cu sediul în Varșovia, Polonia), prin deciziile din 24 martie 2020 și 2 octombrie 2019, primite de Curte la 24 martie 2020 și 12 mai 2020, în procedurile

A

împotriva

O (C-143/20),

și

G. W.,

E. S.

împotriva

A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. (C-213/20),

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președinta Camerei a doua, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, domnii J. Passer și F. Biltgen, doamna L. S. Rossi (raportoare) și domnul N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

* Limba de procedură: polona.

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru G. W. și E. S., de A. Lengiewicz, radca prawny;

– pentru A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A., de A. M. Pukszto, radca prawny, și S. Sołtysik, adwokat;

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru guvernul elen, de S. Chala, S. Charitaki și S. Papaioannou, în calitate de agenți;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de F. Meloncelli și A. Collabolletta, avvocati dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de S. L. Kalėda, N. Ruiz García, T. Scharf, H. Tserepa-Lacombe și B. Sasinowska, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 2 septembrie 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață (JO 2002, L 345, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 192) coroborat cu punctul A subpunctele (a)11 și (a)12 din anexa III la această directivă, a articolului 7 din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO 2005, L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260), precum și a articolului 185 alineatele (3) și (4) din Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (JO 2009, L 335, p. 1), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2013/58/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2013 (JO 2013, L 341, p. 1) (denumită în continuare „Directiva 2009/138”).

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a două litigii între A, pe de o parte, și O, pe de altă parte (C-143/20), respectiv între G. W. și E. S., pe de o parte, și A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A., pe de altă parte (C-213/20), în legătură cu rambursarea primelor de asigurare plătite în temeiul unor contracte de asigurare de viață de grup cu capital variabil legate de fonduri de investiții.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2002/83

3 Potrivit considerentelor (2), (5), (35), (39), (44), (50) și (52) ale Directivei 2002/83, abrogată și înlocuită de Directiva 2009/138:

„(2) Pentru a facilita inițierea și exercitarea activității de asigurare de viață, este esențială eliminarea anumitor divergențe care există între legislațiile interne în materie de supraveghere. Pentru a realiza acest obiectiv și, în același timp, pentru a asigura protecția adecvată pentru asigurați și beneficiari în toate statele membre, trebuie coordonate dispozițiile referitoare la garanțiile financiare solicitate de întreprinderile de asigurare de viață.

[…]

(5) În consecință, prezenta directivă reprezintă un progres important în fuzionarea piețelor naționale într-o piață integrată și această etapă trebuie suplimentată cu alte instrumente comunitare cu scopul de a permite tuturor asiguraților să aibă acces la toți asigurătorii cu sediul social în interiorul Comunității și care își desfășoară activitatea în cadrul acesteia, în conformitate cu dreptul de stabilire sau cu [libera prestare a serviciilor], garantându-le, în același timp, o protecție adecvată.

[…]

(35) Din punctul de vedere al protecției asiguraților, este necesar ca fiecare întreprindere de asigurare să poată constitui provizioane tehnice suficiente. […]

[…]

(39) În afară și în plus față de provizioanele tehnice, inclusiv provizioanele matematice de o valoare suficientă pentru a respecta angajamentele contractate, este necesar ca întreprinderile de asigurare să dețină o rezervă suplimentară, cunoscută ca marjă de solvabilitate […] Această cerință este un element important de supraveghere prudențială pentru protecția asiguraților și a posesorilor polițelor de asigurare. […]

[…]

(44) Dispozițiile privind dreptul contractual în vigoare în statele membre și aplicabile activităților menționate în prezenta directivă sunt diferite. Armonizarea dreptului contractual pentru asigurări nu este o condiție prealabilă pentru realizarea pieței interne în domeniul asigurărilor. În consecință, oportunitatea acordată statelor membre de a impune aplicarea propriei legislații pentru contractele de asigurare care acoperă angajamentele de pe teritoriul lor poate oferi garanții suficiente titularilor polițelor de asigurare. […]

[…]

(50) Este necesar să se prevadă măsuri pentru cazurile în care poziția financiară a întreprinderii ar deveni astfel încât întreprinderea are dificultăți la îndeplinirea răspunderilor de asigurare. În cazuri specifice în care sunt amenințate drepturile asiguraților, autoritățile competente trebuie să fie împuternicite pentru a interveni într-o fază suficient de timpurie […].

[…]

(52) Pe o piață internă a asigurărilor, consumatorul are la dispoziție o gamă mai largă și mai variată de contracte. Pentru ca consumatorul să poată profita la maximum de această diversitate și de concurența crescută, trebuie să i se ofere toate informațiile necesare care să îi permită să încheie contractul cel mai adecvat nevoilor sale. Această cerință de informare este cu atât mai importantă, cu cât durata angajamentelor poate fi foarte lungă. În consecință, norme minime ar trebui astfel coordonate încât consumatorul să primească informații clare și exacte cu privire la caracteristicile esențiale ale produselor care îi sunt propuse, precum și la datele organismelor la care pot fi adresate toate contestațiile titularilor polițelor de asigurare, asiguraților sau beneficiarilor de contracte.”

4 Articolul 14 din Directiva 2002/83, intitulat „Transferul de portofoliu”, prevedea la alineatul (5):

„Un transfer autorizat în temeiul prezentului articol […] [este] automat [opozabil] în cazul titularilor polițelor de asigurare, al asiguraților și al tuturor persoanelor cu drepturi sau obligații care rezultă din contractele transferate.

[…]”

5 Articolul 35 din această directivă, intitulat „Perioada de anulare”, prevedea la alineatul (1):

„Fiecare stat membru prevede că un asigurat care încheie un contract individual de asigurare de viață dispune de o perioadă între 14 și 30 de zile de la data la care a fost informat de încheierea contractului în care poate anula contractul în cauză.

Preavizul de anulare înaintat de asigurat îl eliberează pe acesta de orice obligație viitoare care rezultă din contract.

Restul efectelor legale și condițiile de anulare sunt determinate de legislația aplicabilă contractului definită la articolul 32, în special cu privire la aranjamentele pentru informarea asiguratului în legătură cu încheierea contractului.”

6 Articolul 36 din directiva menționată, intitulat „Informații pentru titulari”, prevedea:

„(1) Înainte de încheierea contractului de asigurare, titularului i se comunică cel puțin informațiile enumerate în anexa III punctul A.

[…]

(3) Statul membru al angajamentului poate cere întreprinderii de asigurare să furnizeze informații suplimentare celor enumerate în anexa III numai în cazul în care sunt necesare pentru ca titularul să înțeleagă exact elementele esențiale ale angajamentului.

(4) Modalitățile de aplicare a prezentului articol și a anexei III sunt stabilite de statul membru al angajamentului.”

7 Articolul 53 din aceeași directivă, intitulat „Transferul de portofoliu”, prevedea la alineatul (6):

„Un transfer autorizat în conformitate cu prezentul articol […] [este] automat [valabil] și în relația cu asigurații, cu persoanele asigurate și cu oricare alte persoane care au drepturi sau obligații rezultând din contractele transferate.

[…]”

8 Anexa III la Directiva 2002/83, intitulată „Informații pentru asigurați”, prevedea:

„Următoarele informații, care trebuie comunicate asiguraților înainte de încheierea contractului (A) sau pe durata contractului (B), trebuie formulate în mod clar și exact, în scris, într-o limbă oficială a statului membru al angajamentului.

[…]

A. *Înainte de încheierea contractului*

Informații privind întreprinderea de asigurare	Informații privind angajamentul
[…]	[…] (a)11. Pentru polițele pe bază de unități, definiția unităților pe care sunt bazate beneficiile (a)12. Indicarea naturii activelor care acoperă contracte cu capital variabil […]”

Directiva 2002/92/CE

9 Considerentele (9) și (11) ale Directivei 2002/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 decembrie 2002 privind intermedierea de asigurări (JO 2003, L 9, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 246), abrogată și înlocuită, cu efect de la 23 februarie 2018, prin Directiva (UE) 2016/97 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 ianuarie 2016 privind distribuția de asigurări (JO 2016, L 26, p. 19), aveau următorul cuprins:

„(9) Produsele de asigurări pot fi distribuite de diferite categorii de persoane sau instituții, cum ar fi agenți, brokeri și agenți de asigurări bancare. Egalitatea de tratament între agenți și protecția consumatorului impun ca toate aceste persoane sau instituții să se afle sub incidența prezentei directive.

[…]

(11) Prezenta directivă ar trebui să se aplice persoanelor a căror activitate constă în prestarea de servicii de intermediere de asigurări în favoarea unor terți, în schimbul unei remunerații care poate fi de natură pecuniară sau care poate fi sub forma unui alt avantaj economic convenit și legat de prestația furnizată.”

10 Articolul 1 din această directivă avea următorul cuprins:

„(1) Prezenta directivă stabilește norme privind accesul la activitățile de intermediere de asigurări și reasigurări și exercitarea acestora de către persoane fizice și juridice stabilite sau care doresc să se stabilească într-un stat membru.

(2) Prezenta directivă nu se aplică persoanelor care oferă servicii de intermediere pentru contracte de asigurare în cazul în care următoarele condiții sunt îndeplinite în totalitate:

[…]

(b) contractul de asigurare nu este un contract de asigurare de viață;

[…]”

11 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Definiții”, prevedea:

„În sensul prezentei directive:

[…]

3. «intermediere de asigurări» înseamnă orice activitate care constă în prezentarea sau propunerea unor contracte de asigurare sau în desfășurarea altor acțiuni pregătitoare în vederea finalizării unor astfel de contracte sau în încheierea unor astfel de contracte sau de contribuție la gestionarea sau derularea unor astfel de contracte, în special în cazul unei solicitări de daune.

[…]

5. «intermediar de asigurări» înseamnă orice persoană fizică sau juridică ce inițiază sau desfășoară, în schimbul unei remunerații, activități de intermediere de asigurări;

[…]”

12 Articolul 12 din aceeași directivă, intitulat „Informații furnizate de intermediarul de asigurări”, prevedea la alineatul (3):

„Înainte de încheierea unui contract de asigurare, intermediarul de asigurări precizează, în special pe baza informațiilor oferite de client, cel puțin cerințele și nevoile clientului respectiv, precum și motivele care au stat la baza consilierii acordate clientului referitor la un anumit produs de asigurare. Aceste detalii sunt ajustate în funcție de complexitatea contractului de asigurare propus.”

13 Articolul 13 din Directiva 2002/92, intitulat „Condiții privind informarea”, arăta la alineatul (1):

„Toate informațiile care urmează să fie furnizate clienților în conformitate cu articolul 12 se comunică:

[…]

(b) cu claritate și precizie, într-un mod care să fie pe înțelesul clientului;

[…]”

Directiva 2004/39/CE

14 Potrivit considerentului (10) al Directivei 2004/39/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind piețele instrumentelor financiare, de modificare a Directivelor 85/611/CEE și 93/6/CEE ale Consiliului și a Directivei 2000/12/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 93/22/CEE a Consiliului (JO 2004, L 145, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 247):

„Se impune a exclude întreprinderile de asigurări ale căror activități fac obiectul unei supravegheri adecvate de către autoritățile competente în materie de control prudențial și care sunt reglementate de [Directiva 2002/83].”

15 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Excepțări”, prevedea la alineatul (1):

„Prezenta directivă nu se aplică:

(a) întreprinderilor de asigurări în sensul […] articolului 1 din Directiva [2002/83];

[…]

(c) persoanelor care furnizează servicii de investiții ocazional în cadrul unei activități profesionale, în cazul în care aceasta este reglementată de acte cu putere de lege sau de un cod deontologic care nu exclud furnizarea acestui serviciu;

[…]”

16 Articolul 19 din Directiva 2004/39, intitulat „Norme de conduită pentru furnizarea de servicii de investiții clienților”, prevedea la alineatul (3):

„Clienților sau clienților potențiali le sunt comunicate informații adecvate sub o formă comprehensibilă privind:

– întreprinderea de investiții și serviciile sale,

– instrumentele financiare și strategiile de investiții propuse, care ar trebui să includă orientări și avertizări adecvate privind riscurile inerente investiției în aceste instrumente sau anumitor strategii de investiții,

– sistemele de executare și

– costurile și cheltuielile aferente,

pentru a permite în mod rezonabil acestora să înțeleagă natura serviciului de investiții sau a tipului specific de instrument financiar propus, precum și riscurile aferente acestora și, prin urmare, să adopte decizii în materie de investiții în cunoștință de cauză. Aceste informații pot fi furnizate sub o formă standardizată.”

Directiva 2005/29

17 Considerentul (10) al Directivei 2005/29 are următorul cuprins:

„[…] În consecință, prezenta directivă nu se aplică decât în cazul în care nu există dispoziții comunitare speciale care să reglementeze aspecte particulare ale practicilor comerciale neloiale, precum cerințele privind informațiile sau normele ce reglementează modul în care datele sunt prezentate consumatorilor. Directiva asigură protecția consumatorilor în cazul în care nu există nicio legislație sectorială specială la nivel comunitar și interzice comercianților să creeze o impresie falsă cu privire la natura produselor. Acest lucru este deosebit de important în cazul produselor complexe cu grad de risc ridicat pentru consumatori, precum anumite produse care au legătură cu serviciile financiare. […]”

18 Potrivit articolului 2 din această directivă, intitulat „Definiții”:

„În sensul prezentei directive:

[…]

(b) «comerciant» înseamnă orice persoană fizică sau juridică ce acționează, în legătură cu practicile comerciale reglementate de prezenta directivă, în scopuri care se încadrează în activitatea sa comercială, industrială, artizanală sau liberală și orice persoană care acționează în numele sau în beneficiul unui comerciant;

(c) «produs» înseamnă orice bunuri sau servicii, inclusiv bunuri imobile, drepturi și obligații;

(d) «practici ale întreprinderilor față de consumatori» (denumite în continuare «practici comerciale») înseamnă orice acțiune, omisiune, comportament, demers sau comunicare comercială, inclusiv publicitatea și comercializarea, efectuată de un comerciant, în directă legătură cu promovarea, vânzarea sau furnizarea unui produs către consumatori;

[…]”

19 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică practicilor comerciale neloiale ale întreprinderilor față de consumatori definite la articolul 5 înainte, în timpul și după o tranzacție comercială în legătură cu un produs.

[…]

(4) În cazul în care dispozițiile prezentei directive și alte norme comunitare care reglementează aspecte specifice ale practicilor comerciale neloiale sunt în conflict, normele comunitare prevalează și se aplică respectivelor aspecte specifice.”

20 Articolul 5 din aceeași directivă, intitulat „Interzicerea practicilor comerciale neloiale”, prevede:

„(1) Se interzic practicile comerciale neloiale.

[…]

(4) Sunt neloiale în special practicile comerciale care:

(a) sunt înșelătoare în sensul articolelor 6 și 7

sau

(b) sunt agresive în sensul articolelor 8 și 9.

[…]”

21 Articolul 7 din Directiva 2005/29, intitulat „Omisiuni înșelătoare”, prevede:

„(1) O practică comercială se consideră înșelătoare în cazul în care, analizând faptele și ținând seama de toate caracteristicile și circumstanțele, precum și de limitele proprii mediului de comunicare utilizat, omite o informație semnificativă de care consumatorul mediu are nevoie în contextul respectiv pentru a lua o decizie comercială în cunoștință de cauză și care, în consecință, determină sau poate determina consumatorul mediu să ia o decizie comercială pe care nu ar fi luat-o în alte împrejurări.

(2) De asemenea, o practică comercială se consideră omisiune înșelătoare în cazul în care, ținând seama de toate aspectele descrise la alineatul (1), un comerciant disimulează o informație semnificativă prevăzută la alineatul respectiv sau o furnizează într-o manieră neclară, neinteligibilă, ambiguă sau nepotrivită sau dacă nu își declară intenția comercială adevărată în cazul în care aceasta nu reiese deja din context sau în cazul în care, în orice situație, aceasta determină sau poate determina consumatorul mediu să ia o decizie comercială pe care nu ar fi luat-o în alte împrejurări.

[…]

(5) Informațiile prevăzute de legislația comunitară privind comunicarea comercială, inclusiv publicitatea sau comercializarea, a căror listă incompletă este prevăzută de anexa II, se consideră semnificative.”

22 Potrivit anexei II la această directivă, printre informațiile considerate semnificative în sensul articolului 7 din aceasta figurează cele prevăzute la articolul 36 din Directiva 2002/83, precum și la articolele 12 și 13 din Directiva 2002/92.

Directiva 2009/138

23 Articolul 309 din Directiva 2009/138, intitulat „Transpunere”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma [articolului 185], până la 31 martie 2015.

Actele cu putere de lege și actele administrative menționate la primul paragraf se aplică de la 1 ianuarie 2016.

[…]”

24 Potrivit articolului 310 din această directivă, intitulat „Abrogare”, Directiva 2002/83 se abrogă începând de la 1 ianuarie 2016.

Directiva 2014/65

25 Articolul 93 din Directiva 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Directivei 2002/92/CE și a Directivei 2011/61/UE (JO 2014, L 173, p. 349), astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2016/1034 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 iunie 2016 (JO 2016, L 175, p. 8) (denumită în continuare „Directiva 2014/65”), intitulată „Transpunere”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre adoptă și publică actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 3 iulie 2017. Statele membre comunică de îndată Comisiei textele respectivelor măsuri.

Statele membre aplică măsurile respective de la 3 ianuarie 2018 […]”

26 În conformitate cu articolul 94 din Directiva 2014/65, intitulat „Abrogare”, Directiva 2004/39 se abrogă de la 3 ianuarie 2018.

Dreptul polonez

Codul civil

27 Articolul 58 alineatul 1 din Kodeks cywilny (Codul civil), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (denumit în continuare „Codul civil”), dispune:

„Un act juridic contrar legii sau prin care se urmărește eludarea legii este nul și neavenit, cu excepția cazului în care o dispoziție relevantă prevede altfel, în special în cazul în care aceasta prevede că dispozițiile nevalide ale actului juridic sunt înlocuite de dispozițiile relevante ale legii.”

28 Articolul 808 alineatul 1 din Codul civil prevede:

„Titularul poliței de asigurare poate încheia un contract de asigurare în numele unui terț. Asiguratul poate să nu fie desemnat nominal în contract, cu excepția cazului în care stabilirea obiectului asigurării impune acest lucru.”

Legea privind asigurările

29 Articolul 13 din ustawa o działalności ubezpieczeniowej (Legea privind sectorul asigurărilor) din 22 mai 2003 (Dz. U. nr. 124, poziția 1151), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (Dz. U. din 2010, nr. 11, poziția 66) (denumită în continuare „Legea privind asigurările”), prevedea la alineatul 4:

„În ceea ce privește asigurarea de viață legată de un fond de investiții, menționată în grupa 3 din secțiunea I din anexa la prezenta lege, societatea de asigurări este obligată să precizeze sau să menționeze în contractul de asigurare următoarele:

1) lista fondurilor de investiții propuse;

2) normele pentru determinarea valorii prestațiilor și a valorii de răscumpărare a asigurării, inclusiv normele privind răscumpărarea unităților fondurilor de investiții și termenele pentru conversia în numerar și plata prestației;

3) normele care reglementează modul în care fondul își investește resursele, inclusiv în special caracteristicile activelor care compun fondul, criteriile de selecție a activelor și principiile de diversificare a acestora și alte limite ale investițiilor;

4) normele și termenele pentru evaluarea unităților fondurilor de investiții;

5) normele de stabilire a nivelului costurilor și a tuturor celorlalte taxe deduse din primele de asigurare sau din fondul de investiții;

6) normele care reglementează alocarea primelor de asigurări unităților fondului de investiții, în special în măsura prevăzută la punctele 4 și 5, și data conversiei primelor în unități ale fondului.”

30 Potrivit anexei la Legea privind asigurările, „asigurarea de viață legată de un fond de investiții” face parte din grupa 3 din secțiunea I din aceasta.

Litigiile principale și întrebările preliminare

Cauza C-143/20

31 O, persoană juridică cu sediul în Polonia, a încheiat, în calitate de titular al poliței de asigurare, un contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții cu o întreprindere de asigurare.

32 Acest contract avea ca obiect colectarea și investirea primelor de asigurare plătite de asigurați prin intermediul unui fond de investiții constituit din aceste prime. Regulamentul acestui fond preciza că primele respective ar fi convertite în unități ale fondului de investiții și investite în certificate emise de o întreprindere de investiții, a căror valoare era calculată pe baza unui indice.

33 În schimb, întreprinderea de asigurare în discuție se angaja să plătească prestații în caz de deces sau de supraviețuire a fiecărui asigurat, la sfârșitul perioadei de asigurare. Aceste prestații nu trebuiau să fie inferioare cuantumului primelor investite, majorat cu orice variație pozitivă a indicelui menționat. Pe de altă parte, în cazul rezilierii contractului de asigurare înainte de expirarea duratei sale de valabilitate, această întreprindere de asigurare se angaja să ramburseze fiecărui asigurat un cuantum egal cu valoarea actualizată a unităților fondului de investiții în care fuseseră convertite primele sale.

34 Contractul menționat nu preciza normele care reglementau evaluarea unităților fondului de investiții în cauză, a activului net al acestui fond în integralitatea sa și a certificatelor în care erau plasate disponibilitățile fondului amintit, nici metoda de calcul al valorii indicelui pe care se întemeia plata certificatelor respective. Regulamentul fondului de investiții în discuție indica însă că investiția era expusă riscului de credit al emitentului acestor certificate.

35 Printr-o declarație care a început să producă efecte de la data de 8 octombrie 2010, A a aderat, în calitate de asigurat, pentru o perioadă de 15 ani, la contractul de asigurare de viață de grup încheiat de O, angajându-se să plătească o primă inițială și ulterior prime lunare regulate. Aderarea a intervenit în cursul unei întâlniri cu un prepus al lui O, în unul dintre birourile acestei societăți, ocazie cu care prepusul respectiv i-a oferit lui A posibilitatea de a încheia un contract de asigurare de viață legat de un fond de investiții. Regulamentul fondului de investiții în discuție, precum și condițiile de asigurare i-au fost transmise lui A cu ocazia aderării sale la acest contract.

36 La sfârșitul unei durate de executare de șapte ani, A a reziliat contractul menționat din cauza deprecierii semnificative a fondurilor investite. Întreprinderea de asigurare în discuție i-a plătit, ca valoare de răscumpărare, o sumă corespunzătoare valorii unităților sale din fondul de investiții în cauză la data rezilierii aceluiași contract și care se ridica la aproximativ o treime din primele pe care le plătise, după deducerea cheltuielilor de lichidare.

37 Întrucât a considerat că a fost victima unei vânzări abuzive și a unor practici comerciale neloiale, A a introdus o acțiune în recuperare la instanța de trimitere. În susținerea acțiunii sale, A reproșează societății O în special că l-a indus în eroare cu privire la natura investiției în care urmau să fie plasate primele de asigurare.

38 În această privință, instanța de trimitere subliniază că, în alte versiuni lingvistice decât versiunea în limba polonă, obligația de informare precontractuală prevăzută la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctele (a)11 și (a)12 din anexa III la aceasta, și la articolul 185 alineatul (3) din Directiva 2009/138 pare să impună comunicarea informațiilor privind natura, specificul tipului și caracteristicile activelor care acoperă contractele de asigurare de viață legate de fonduri de investiții.

39 Atunci când aceste active sunt constituite din instrumente financiare derivate, dispozițiile respective ar impune comunicarea unor informații identice cu cele impuse la articolul 19 alineatul (3) din Directiva 2004/39 și la articolul 24 alineatul (4) din Directiva 2014/65, și anume a informațiilor complete cu privire la aceste produse și la strategiile de investiții propuse și în special a informațiilor legate de metodologia de evaluare a activelor menționate și de riscurile legate de produsele amintite și de emitentul lor.

40 Astfel, deși admite că directivele respective nu se aplică întreprinderilor de asigurare, instanța de trimitere consideră că, având în vedere considerentul (10) al Directivei 2004/39, precum și considerentul (87) al Directivei 2014/65, ar fi legitim să se acorde o protecție specială, printr-o obligație de informare mai exigentă, consumatorului care încheie un contract de asigurare de viață legat de un fond de investiții, indiferent dacă face acest lucru în calitate de titular al poliței de asigurare sau de asigurat care este parte la un contract de grup, din moment ce le sunt vândute, sub forma unui contract de asigurare, produse de investiții și mai ales instrumente financiare derivate.

41 Ar rezulta că în speță întreprinderea de asigurare în discuție și titularul poliței de asigurare, O, nu și-au îndeplinit în întregime obligația de informare care le revine față de asiguratul A. Potrivit instanței amintite, acest lucru ar putea, pe de altă parte, să constituie o practică comercială neloială în sensul articolelor 5 și 7 din Directiva 2005/29, întrucât considerentul (10) al acesteia menționează necesitatea de a se asigura o protecție deosebit de sporită consumatorului pe piața produselor financiare cu risc ridicat.

42 În aceste condiții, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Tribunalul Districtual pentru Varșovia-Wola, cu sediul în Varșovia, Polonia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 185 alineatul (3) litera (i) din Directiva [2009/138] și articolul 36 alineatul (1) [din Directiva 2002/83] coroborat cu [punctul A subpunctul (a)12] din anexa III la [aceasta] trebuie interpretate în sensul că, în cazul contractelor de asigurare de viață cu capital variabil (fond de tip «unit-linked»), în care activele suport constau în instrumente derivate (sau instrumente financiare structurate care încorporează instrumente derivate), asigurătorul sau contractantul asigurării (care oferă această asigurare, distribuie produsul de asigurare, «vinde» asigurarea) este obligat să transmită asiguratului consumator informații privind natura, specificul tipului și caracteristicile (în limba engleză – «indication of the nature», în limba germană – «Angabe der Art», în limba franceză – «indications sur la nature») instrumentului suport (instrument derivat sau instrument financiar structurat care încorporează un instrument derivat) sau este suficientă indicarea doar a tipului activelor suport (de bază), fără comunicarea caracteristicilor acestui instrument?

2) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este acela că asigurătorul sau contractantul asigurării (care oferă această asigurare, distribuie produsul de asigurare, «vinde» asigurarea cu capital variabil – fond de tip «unit-linked») este obligat să transmită asiguratului consumator informații privind natura, specificul tipului și caracteristicile instrumentului suport (instrument derivat sau instrument financiar structurat care încorporează un instrument derivat): articolul 185 alineatul (3) litera (i) din Directiva 2009/138 și articolul 36 alineatul (1) [din Directiva 2002/83] coroborat cu [punctul A subpunctul (a)12] din anexa III la [aceasta] trebuie interpretate în sensul că informațiile transmise asiguratului consumator privind natura, specificul tipului și caracteristicile instrumentului suport (instrument derivat sau instrument financiar structurat care încorporează un instrument derivat) trebuie să cuprindă informații identice cu cele prevăzute la articolul 19 alineatul (3) din Directiva [2004/39] și la articolul 24 alineatul (4) din Directiva [2014/65], și anume informații complexe privind instrumentele derivate și strategiile de investiții propuse, care ar trebui să includă orientări și avertizări adecvate privind riscurile inerente investiției în aceste instrumente sau anumitor strategii de investiții, inclusiv în special informații despre metodologia de evaluare a instrumentului suport aplicată de asigurător sau de agentul de calcul în perioada acoperită de asigurare, informații privind riscul legat de instrumentul derivat și de emitentul acestuia, inclusiv privind modificările în timp ale valorii instrumentului derivat, diferiții factori care determină aceste modificări și gradul în care aceștia influențează valoarea instrumentului derivat?

3) Articolul 185 alineatul (4) din Directiva 2009/138 trebuie interpretat în sensul că, în cazul contractelor de asigurare de viață și de supraviețuire cu capital variabil (fond de tip «unit-linked»), în care un activ suport este un instrument derivat (sau un instrument financiar structurat care încorporează un instrument derivat), asigurătorul sau contractantul asigurării (care oferă această asigurare, distribuie produsul de asigurare, «vinde» asigurarea) este obligat să transmită asiguratului consumator informații identice cu cele prevăzute la articolul 19 alineatul (3) din Directiva 2004/39 și la articolul 24 alineatul (4) din Directiva 2014/65, și anume informații complexe privind instrumentele derivate și strategiile de investiții propuse, care ar trebui să includă orientări și avertizări adecvate privind riscurile inerente investiției în aceste instrumente sau anumitor strategii de investiții, inclusiv în special informații despre metodologia de evaluare a instrumentului suport aplicată de asigurător sau de agentul de calcul în perioada acoperită de asigurare, informații privind

riscul legat de instrumentul derivat și de emitentul acestuia, inclusiv privind modificările în timp ale valorii instrumentului derivat, diferiții factori care determină aceste modificări și gradul în care aceștia influențează valoarea instrumentului derivat?

4) În cazul unui răspuns afirmativ la a doua sau la a treia întrebare (sau la ambele întrebări): lipsa transmiterii către asiguratul consumator de către asigurător sau de către contractantul asigurării care oferă asigurarea de viață cu capital variabil (fond de tip «unit-linked») a informațiilor necesare (menționate la a doua și la a treia întrebare) cu ocazia ofertei de asigurare către consumator constituie o practică comercială neloială, în sensul articolului 5 din Directiva [2005/29], sau lipsa transmiterii informațiilor necesare constituie o practică comercială înșelătoare, în sensul articolului 7 din această directivă?

5) În cazul unui răspuns negativ atât la a doua, cât și la a treia întrebare: lipsa unei informări clare a consumatorului de către asigurător sau de către contractantul asigurării (care oferă această asigurare, distribuie produsul de asigurare, «vinde» asigurarea de viață cu capital variabil – fond de tip «unit-linked») asupra faptului că activele fondului de investiții (fond de tip «unit-linked») sunt plasate în instrumente derivate (sau produse structurate care încorporează un instrument derivat) constituie o practică comercială neloială, în sensul articolului 5 din Directiva 2005/29, sau lipsa transmiterii informațiilor necesare constituie o practică comercială înșelătoare, în sensul articolului 7 din această directivă?

6) În cazul unui răspuns negativ atât la a doua, cât și la a treia întrebare: lipsa unor explicații detaliate oferite consumatorului de către asigurător sau de către contractantul asigurării care oferă asigurarea de viață cu capital variabil (fond de tip «unit-linked») cu privire la caracteristicile exacte ale instrumentului în care sunt plasate activele fondului de investiții (fond de tip «unit-linked»), care să cuprindă informații privind regulile de funcționare a acestui instrument, în situația în care este vorba despre un instrument derivat (sau un instrument structurat care încorporează un instrument derivat), constituie o practică comercială neloială, în sensul articolului 5 din Directiva 2005/29, sau lipsa transmiterii informațiilor necesare constituie o practică comercială înșelătoare, în sensul articolului 7 din această directivă?”

Cauza C-213/20

43 La 29 iulie 2011, A, o societate care își desfășoară activitatea în sectorul bancar, a încheiat, în calitate de titular al poliței de asigurare, un contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții cu întreprinderea de asigurare A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie.

44 Acest contract avea ca obiect colectarea și investirea într-un fond de investiții a primelor de asigurare plătite de asigurați. Regulamentul fondului respectiv, care constituie o clauză contractuală standard inclusă în contractul de asigurare, preciza că primele amintite, după deducerea unei redevențe administrative lunare percepute de această întreprindere de asigurare, erau destinate cumpărării de unități ale fondului menționat, fiecare având o valoare unitară inițială. Sumele plasate în același fond erau ulterior investite integral în obligațiuni structurate, a căror plată se baza pe un indice stabilit de emitentul lor.

45 Regulamentul respectiv descria riscurile asociate investiției, cum ar fi riscurile legate de deprecierea acestui indice rezultată din evoluția piețelor financiare, precum și riscul de pierdere a unei părți din primele investite în cazul rezilierii contractului de asigurare înainte de sfârșitul perioadei de asigurare, indicând totodată că întreprinderea de asigurare în discuție nu putea fi considerată responsabilă pentru aceste riscuri.

46 Prin declarațiile separate depuse la 28 și 30 noiembrie 2011, G. W. și E. S. au aderat, în calitate de asigurați, pentru o perioadă de 15 ani, la contractul de asigurare de viață de grup încheiat de societatea A, angajându-se să plătească o primă inițială și ulterior prime lunare regulate. Această aderare a avut loc în spațiile societății respective, cu ocazia unei singure reuniuni cu angajați ai acesteia având titlul de „consilier pentru clienți”, care le-au prezentat produsul de asigurare în discuție ca o investiție sub forma unei economisiri sistematice. În cursul acestei reuniuni, G. W. și E. S. au primit oferta de aderare și clauzele contractuale standard ale contractului de asigurare de viață de grup, și anume condițiile generale de asigurare și regulamentul fondului de investiții în discuție, și și-au depus declarațiile de aderare. Pentru intervenția sa, societatea menționată a perceput un comision de la întreprinderea de asigurare în discuție.

47 Cu ocazia aderării lor la contractul de asigurare de viață de grup, G. W. și E. S. au semnat un document scris din care reieșea că, pe de o parte, în perioada de asigurare, valoarea unităților fondului de investiții în discuție putea fluctua în mod semnificativ în funcție de evaluarea instrumentelor financiare în care investea acest fond. Pe de altă parte, un risc ca emitentul acestor instrumente financiare să nu își poată îndeplini obligațiile era inerent produsului care, nefiind o investiție bancară, nu garanta asiguratului un randament al investiției. În schimb, lui G. W. și lui E. S. nu le-a fost comunicată documentația referitoare la condițiile de cumpărare a instrumentelor financiare menționate, în care erau menționați factorii specifici de risc de investiție aferenți acestora.

48 La sfârșitul unei durate de executare de opt ani, în cursul căreia valoarea unităților fondului de investiții în discuție a scăzut progresiv, G. W. și-a reziliat contractul, cu efect de la 23 ianuarie 2019. Întreprinderea de asigurare respectivă i-a plătit, ca valoare de răscumpărare, o sumă corespunzătoare valorii unităților sale din acest fond, care se ridica, după deducerea cheltuielilor de lichidare, la aproximativ două treimi din primele pe care ea le achitase. E. S., în schimb, nu își reziliase contractul la data introducerii cererii de decizie preliminară în cauza C-213/20.

49 G. W. și E. S. au formulat la instanța de trimitere o acțiune împotriva întreprinderii de asigurare A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie, având ca obiect rambursarea primelor plătite, susținând că, întrucât această întreprindere nu și-a îndeplinit obligațiile de informare cu privire la natura activelor care acoperă contractul de asigurare în discuție și la toate riscurile aferente acestora, contractul respectiv și declarațiile lor individuale de aderare la acesta sunt nule și lipsite de efect.

50 În acest context, instanța de trimitere arată, în primul rând, că, deși nu este în mod formal parte la contractul încheiat între întreprinderea de asigurare și titularul poliței de asigurare, care ia forma unui contract de asigurare de viață de grup în numele unui terț în sensul articolului 808 alineatul 1 din Codul civil, asiguratul care aderă la acesta își asumă obligația titularului poliței de asigurare de a plăti primele și suportă sarcina economică efectivă a investiției și riscul aferent acesteia. Prin urmare, s-ar ridica problema dacă articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 impune ca informațiile menționate la punctul A subpunctele (a)11 și (a)12 din anexa III la această directivă să fie de asemenea puse la dispoziția asiguratului respectiv.

51 În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema întinderii noțiunii de „indicare a naturii activelor”, în sensul acestei din urmă dispoziții. În această privință, subliniind totodată cerința de a menține un raport echilibrat între conținutul informațiilor furnizate și gradul lor de complexitate, instanța amintită arată că raportul juridic dintre întreprinderea de asigurare și asiguratul care suportă riscurile de investiție ar putea justifica cerința ca acesta să primească toate informațiile cu privire la natura produselor financiare și la riscurile care le sunt asociate și, în acest context, ca întreprinderea de asigurare să îi transmită toate informațiile referitoare la produsele respective pe care le obține de la emitentul lor.

52 Problema ridicată în al treilea rând de instanța de trimitere se referă la momentul în care trebuie să fie îndeplinită obligația de informare precontractuală și, mai precis, la interpretarea noțiunii de anterioritate în raport cu încheierea contractului de asigurare, în sensul articolului 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83. Instanța menționată arată că dispoziția din dreptul polonez care transpune acest articol, și anume articolul 13 alineatul 4 din Legea privind asigurările, impune numai ca informațiile referitoare la raportul juridic, inclusiv caracteristicile activelor fondului de investiții, să fie incluse într-un contract standard de asigurare. În acest context, ea ridică, așadar, problema dacă, pentru a nu lipsi de efect util obligația de informare, nu ar fi necesar să se impună ca faza de comunicare de informații asiguratului să fie clar distinctă de faza de încheiere a contractului.

53 În al patrulea rând, instanța de trimitere arată că, în dreptul polonez, elementele cu caracter informativ ale unui raport juridic nu sunt în general considerate ca făcând parte din obiectul său principal, în măsura în care nu stabilesc în mod direct drepturile și obligațiile părților. Ținând seama de conținutul și de importanța informațiilor enumerate în anexa III la Directiva 2002/83, instanța de trimitere ridică însă problema dacă articolul 36 alineatul (1) din directiva respectivă, din perspectiva considerentului (52) al acesteia, ar putea fi interpretat în sensul că obligația de informare pe care o prevede constituie un element esențial al contractului de asigurare sau chiar al raportului juridic la care asiguratul aderă.

54 În plus, instanța de trimitere arată că dreptul național nu oferă niciun temei juridic care să permită să se constate nevaliditatea raportului juridic respectiv din cauza eventualei constatări a unei încălcări a acestei obligații de informare. Astfel, *primo*, articolul 58 alineatul 1 din Codul civil, referitor la nulitatea actelor juridice, ar fi interpretat în general în sensul că nu face referire decât la incompatibilitatea cu legea a conținutului sau a obiectului actului juridic, *secundo*, dreptul național nu ar cuprinde nicio reglementare specifică în acest sens și, *tertio*, aplicarea normelor generale referitoare la viciile de consimțământ ar fi supusă unor condiții stricte, printre care respectarea unui termen de un an și constatarea faptului că eroarea era esențială și că avea legătură cu conținutul actului juridic. Prin urmare, potrivit instanței de trimitere, ar mai trebui să se stabilească dacă Directiva 2002/83 guvernează efectele juridice ale constatării unei încălcări a obligației de informare menționate.

55 În aceste împrejurări, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Tribunalul Districtual pentru Varșovia-Wola, cu sediul în Varșovia, Polonia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 36 alineatul (1) coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la [Directiva 2002/83] trebuie interpretat în sensul că obligația de a comunica informațiile indicate de aceste dispoziții se aplică și în privința unui asigurat care nu este, în același timp, titularul poliței de asigurare și care acționează ca persoană care aderă în calitate de

consumator la un contract de asigurare de viață de grup cu un fond de tip «unit-linked», încheiat între o întreprindere de asigurare și un titular al poliței de asigurare-profesionist, și ca investitor efectiv al sumelor plătite cu titlu de prime de asigurare?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, articolul 36 alineatul (1) coroborat cu punctul A subpunctele (a)11 și (a)12 din anexa III la Directiva [2002/83] trebuie interpretat în sensul că, în cadrul unui raport juridic precum cel descris la prima întrebare, obligația de informare cu privire la caracteristicile activelor legate de fondul de tip «unit-linked» implică de asemenea că un consumator-asigurat trebuie să fie informat în mod exhaustiv și inteligibil cu privire la toate riscurile aferente investiției în activele unui fond de tip «unit-linked» (cum ar fi obligațiuni structurate sau instrumente financiare derivate), la natura și amploarea acestor riscuri sau este suficient, în sensul dispoziției menționate, să se furnizeze consumatorului-asigurat doar informații de bază privind principalele tipuri de riscuri legate de investirea unor sume prin intermediul unui fond de tip «unit-linked»?

3) Articolul 36 alineatul (1) coroborat cu punctul A subpunctele (a)11 și (a)12 din anexa III la Directiva [2002/83] trebuie interpretat în sensul că, în cadrul unui raport juridic precum cel descris la prima și la a doua întrebare, din acesta rezultă obligația ca un consumator care aderă la un contract de asigurare de viață în calitate de asigurat să fie informat cu privire la toate riscurile de investiții și la condițiile aferente acestora, despre care emitentul activelor (obligațiuni structurate sau instrumente financiare derivate), care compun fondul de tip «unit-linked», l-a informat pe asigurător?

4) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebările anterioare, articolul 36 alineatul (1) din Directiva [2002/83] trebuie interpretat în sensul că un consumator care aderă, în calitate de asigurat, la un contract de asigurare de viață de grup cu un fond de tip «unit-linked» trebuie să primească informațiile privind caracteristicile activelor și riscurile legate de investiția în aceste active înainte de încheierea contractului, în cadrul unei proceduri precontractuale distincte, și, prin urmare, acest alineat se opune unei dispoziții de drept intern precum articolul 13 alineatul 4 din [Legea privind asigurările], potrivit căruia este suficient ca aceste informații să fie divulgate abia în cuprinsul contractului de asigurare și la momentul încheierii acestuia, iar momentul primirii informațiilor nu este în mod clar și explicit determinat și distinct în procedura de aderare la contract?

5) În cazul unui răspuns afirmativ la prima-a treia întrebare, articolul 36 alineatul (1) coroborat cu punctul A subpunctele (a)11 și (a)12 din anexa III la Directiva [2002/83] trebuie interpretat și în sensul că îndeplinirea corectă a obligației de informare menționate de aceste dispoziții trebuie considerată un element esențial al contractului de asigurare de viață de grup cu un fond de tip «unit-linked» și că, prin urmare, constatarea că această obligație nu a fost îndeplinită în mod corect poate avea ca efect acordarea asiguratului-consumator a dreptului de a cere restituirea tuturor primelor de asigurare plătite, ca urmare a eventualei constatări a nulității sau a ineficacității inițiale a contractului ori ca urmare a eventualei constatări a nulității sau a ineficacității declarației individuale de aderare la un asemenea contract?”

Procedura în fața Curții

56 Prin Decizia din 23 martie 2021, cauzele C-143/20 și C-213/20 au fost conexate pentru buna desfășurare a fazei orale a procedurii și în vederea pronunțării hotărârii prin care se finalizează judecata, în conformitate cu articolul 54 din Regulamentul de procedură al Curții.

57 În aceeași zi, părțile din litigiul principal și celelalte persoane interesate menționate la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene au fost invitate să răspundă în scris la anumite întrebări, în temeiul articolului 61 alineatul (1) din Regulamentul de procedură. Părțile din litigiul principal în cauza C-213/20, guvernele polonez și italian, precum și Comisia au depus răspunsurile lor la aceste întrebări.

Cu privire la întrebările preliminare

58 Înainte de a se răspunde la întrebările adresate de instanța de trimitere, trebuie să se stabilească, cu titlu introductiv, dispozițiile dreptului Uniunii aplicabile litigiilor principale.

59 În această privință, trebuie să se constate că din deciziile de trimitere reiese, pe de o parte, în ceea ce privește cauza C-143/20, că reclamantul din litigiul principal a fost asigurat începând de la 8 octombrie 2010, astfel încât încheierea contractului de asigurare de viață de grup la care a aderat, la fel ca declarația sa de aderare la acesta, au avut loc obligatoriu anterior datei respective. Pe de altă parte, în ceea ce privește cauza C-213/20, contractul de asigurare de viață de grup în discuție în litigiul principal a fost încheiat la 29 iulie 2011, iar reclamanții din litigiul principal au aderat la acesta prin declarații formulate la 28 noiembrie și, respectiv, la 30 noiembrie 2011.

60 Or, în conformitate cu articolul 309 alineatul (1) și cu articolul 310 din Directiva 2009/138, articolul 185 din aceasta, al cărui termen de transpunere a expirat la 31 martie 2015, nu este aplicabil decât începând de la 1 ianuarie 2016, dată de la care a fost abrogată Directiva 2002/83. Rezultă că numai dispozițiile acestei din urmă directive sunt aplicabile litigiilor principale.

61 În consecință, pe de o parte, din moment ce, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată, reformulând, dacă este cazul, întrebările care îi sunt adresate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 octombrie 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, punctul 34 și jurisprudența citată), întrebările adresate trebuie înțelese ca vizând exclusiv interpretarea dispozițiilor Directivei 2002/83, cu excluderea celor ale Directivei 2009/138. Pe de altă parte, în măsura în care a treia întrebare formulată în cauza C-143/20 privește numai interpretarea articolului 185 alineatul (4) din cea din urmă directivă, nu este necesar să se răspundă la această întrebare.

62 De asemenea, în măsura în care a doua întrebare din această cauză privește articolul 24 alineatul (4) din Directiva 2014/65, care, în conformitate cu articolul 93 alineatul (1) și cu articolul 94 din aceasta, nu este aplicabil decât începând de la 3 ianuarie 2018, data abrogării Directivei 2004/39, întrebarea menționată trebuie înțeleasă ca vizând numai articolul 19 alineatul (3) din cea din urmă directivă.

Cu privire la prima întrebare în cauza C-213/20

63 Prin intermediul primei întrebări adresate în cauza C-213/20, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie să fie interpretat în sensul că informațiile prevăzute la acest articol trebuie să fie comunicate consumatorului care aderă, în calitate de asigurat, la un contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții, încheiat între o întreprindere de asigurare și o întreprindere titulară a poliței de asigurare.

64 Pentru a se răspunde la această întrebare, este necesar să se precizeze, cu titlu introductiv, că din deciziile de trimitere și din dosarele de care dispune Curtea reiese, în primul rând, că contractele în discuție în litigiul principal sunt contracte de asigurare de viață cu capital variabil legate de fonduri de investiții (denumite în continuare „contractele «unit-linked»”). Aceste contracte au caracter deschis și colectiv, în sensul că sunt încheiate între o întreprindere de asigurare și o întreprindere titulară a poliței de asigurare cu scopul de a propune unor consumatori încă nedeterminați în etapa încheierii contractelor respective să adere la ele după încheierea lor, prin depunerea unei declarații de aderare individuale și distincte.

65 În al doilea rând, prin această declarație, consumatorul respectiv își asumă calitatea de asigurat și se angajează să plătească întreprinderii de asigurare o primă inițială și ulterior prime lunare regulate. Aceste prime sunt convertite în unități ale unui fond de investiții, denumite „unități de cont”, apoi investite în instrumente financiare de care depinde valoarea unităților respective, care constituie activele care acoperă contractele „unit-linked”. În schimbul primelor plătite, întreprinderea de asigurare se angajează să plătească consumatorului menționat prestații în caz de deces sau de supraviețuire la sfârșitul perioadei de asigurare ori, în cazul rezilierii contractului de asigurare anterior acestui termen, să îi ramburseze o sumă egală cu valoarea actualizată a unităților fondului de investiții în care au fost convertite primele sale.

66 În al treilea rând, procedura de aderare la contractele de grup „unit-linked” este administrată exclusiv de întreprinderea titulară a poliței de asigurare, care propune consumatorilor să adere la aceste contracte ca formă de investiție financiară bazată pe asigurare și primește în acest sens manifestările lor de voință sub forma unor declarații de aderare, percepând în același timp un comision de la întreprinderea de asigurare pentru intervenția sa.

67 Acestea fiind precizate, trebuie arătat, în primul rând, că articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83, potrivit căruia, înainte de încheierea contractului de asigurare, titularului i se comunică cel puțin informațiile enumerate la punctul A din anexa III la directiva menționată, nu conține nicio definiție a noțiunilor de „contract de asigurare” și de „titular al poliței de asigurare” și nici nu face nicio trimitere la legislațiile naționale în ceea ce privește semnificația care trebuie dată acestor noțiuni.

68 Astfel, decurge din cerințele aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și ale principiului egalității că noțiunile menționate trebuie să fie considerate noțiuni autonome ale dreptului Uniunii, care trebuie să fie interpretate uniform pe teritoriul acesteia, ținând seama nu numai de termenii dispoziției respective, ci și de contextul în care se înscrie ea și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 martie 2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, punctul 25, precum și Hotărârea din 31 mai 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag și alții., C-542/16, EU:C:2018:369, punctul 49).

69 În ceea ce privește, *primo*, noțiunea de „titular al poliței de asigurare”, trebuie arătat, pe de o parte, că, așa cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 79 din concluzii, în economia Directivei 2002/83, deși noțiunea de „titular al poliței de asigurare” desemnează în general persoana care acționează în calitate de destinatar în cadrul raportului juridic ce caracterizează un contract de asigurare, ea nu se rezumă neapărat la persoana care încheie contractul de asigurare cu întreprinderea de asigurare, asiguratul fiind de asemenea recunoscut de această directivă ca titular al drepturilor și obligațiilor care decurg dintr-un astfel de contract.

70 Acest lucru reiese în special din considerentele (2), (35), (39) și (50) ale directivei amintite, precum și din dispozițiile corespunzătoare ale acesteia în materie de provizioane tehnice și de măsuri de redresare financiară, care menționează cerința de a proteja interesele asiguraților și drepturile pe care le au în temeiul contractului de asigurare. Aceeași concluzie poate fi dedusă din dispozițiile identice ale articolului 14 alineatul (5) primul paragraf din aceeași directivă, precum și ale articolului 53 alineatul (6) primul paragraf din aceasta, în materie de transfer de portofoliu între întreprinderile de asigurare, din care reiese că asigurații intră sub incidența dispozițiilor respective, la fel ca titularii polițelor de asigurare, întrucât sunt titulari ai drepturilor și obligațiilor care decurg din contractul de asigurare.

71 O asemenea interpretare este susținută, pe de altă parte, de finalitățile urmărite de Directiva 2002/83. Astfel, din considerentele (2) și (5) ale acesteia rezultă că directiva menționată urmărește printre altele să asigure o protecție adecvată pentru asigurați și beneficiari în toate statele membre și să permită tuturor asiguraților să aibă acces la toți asigurătorii (Hotărârea din 2 aprilie 2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, punctul 34).

72 În acest context, considerentul (52) al directivei menționate prevede că consumatorului trebuie să i se ofere toate informațiile necesare care să îi permită să încheie contractul cel mai adecvat nevoilor sale și că, în consecință, normele minime ar trebui astfel coordonate încât acesta să primească informații clare și exacte cu privire printre altele la caracteristicile esențiale ale produselor care îi sunt propuse.

73 În vederea realizării acestui obiectiv de informare, articolul 36 din Directiva 2002/83 prevede la alineatul (1) că, înainte de încheierea contractului de asigurare, titularului i se comunică cel puțin informațiile enumerate la punctul A din anexa III la directiva respectivă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 5 martie 2002, Axa Royale Belge, C-386/00, EU:C:2002:136, punctul 21, Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punctul 25, și Hotărârea din 29 aprilie 2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, punctul 20).

74 Astfel, Curtea a statuat în esență că orice interpretare restrictivă a noțiunii de „titular al poliței de asigurare”, în sensul articolului 36 alineatul (1), ar fi contrară finalităților urmărite de Directiva 2002/83, întrucât aceasta ar implica o limitare a protecției oferite asiguraților de directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 aprilie 2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, punctul 35).

75 În aceste condiții, dintr-o interpretare sistematică și teleologică a articolului 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 reiese, prin urmare, că, pentru îndeplinirea obligației de informare precontractuale pe care o prevede, noțiunea de „titular” vizează persoana care este destinatară a ofertei în cadrul raportului juridic ce caracterizează contractul de asigurare și care este, astfel, chemată să aleagă un produs de asigurare și să își asume drepturile și obligațiile care decurg din acesta, astfel încât noțiunea respectivă cuprinde și persoanele care, prin declarația lor adresată unei întreprinderi titulare a poliței de asigurare, au aderat la un contract de asigurare de grup și și-au asumat în acest fel calitatea de asigurat în scopul unui asemenea contract.

76 În ceea ce privește, *secundo*, noțiunea de „contract de asigurare” în sensul aceleiași dispoziții, trebuie arătat că Curtea a statuat deja că contractele „unit-linked” intră în domeniul de aplicare material al Directivei 2002/83 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 martie 2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, punctul 29).

77 În plus, reiese dintr-o jurisprudență consacrată a Curții că operațiunile de asigurare se caracterizează, după cum se admite în general, prin faptul că asigurătorul se obligă, în schimbul plății prealabile a unei prime, să acorde asiguratului, în cazul în care se produce riscul asigurat, prestația convenită cu ocazia încheierii contractului [Hotărârea din 26 martie 2015, Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, punctul 28, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 8 octombrie 2020, United Biscuits (Pensions Trustees) și United Biscuits Pension Investments, C-235/19, EU:C:2020:801, punctul 30, precum și jurisprudența citată]. Asemenea operațiuni presupun prin natura lor existența unui raport contractual între prestatorul serviciului de asigurare și persoana ale cărei riscuri sunt acoperite prin asigurare, și anume asiguratul (Hotărârea din 31 mai 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag și alții, C-542/16, EU:C:2018:369, punctul 50, precum și jurisprudența citată).

78 Astfel, Curtea a statuat, în contextul Directivei 2002/92, că, în măsura în care o întreprindere de asigurare se angajează să furnizeze o prestație în caz de deces al asiguratului sau în cazul producerii unui alt eveniment, în schimbul plății unei prime de către acest asigurat, un asemenea raport de asigurare intră în sfera noțiunii de „contract de asigurare” avute în vedere de această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 mai 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag și alții, C-542/16, EU:C:2018:369, punctul 51).

79 Or, această interpretare se poate aplica și noțiunii de „contract de asigurare”, în sensul articolului 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83.

80 În speță, după cum s-a arătat la punctele 64-66 din prezenta hotărâre, consumatorul care decide să adere la un contract „unit-linked” de grup, procedând astfel, acceptă o ofertă de asigurare prezentată de întreprinderea titulară a poliței de asigurare. Prin urmare, consumatorul respectiv se angajează să plătească prime de asigurare întreprinderii de asigurare în schimbul furnizării de către aceasta a prestațiilor în caz de deces sau de supraviețuire la sfârșitul perioadei de asigurare. Astfel, consumatorul menționat își asumă drepturile și obligațiile standard prevăzute de contractul amintit și devine parte într-un raport de asigurare cu această întreprindere.

81 În aceste condiții, raportul de asigurare respectiv dintre întreprinderea de asigurare și consumatorul asigurat intră, ca atare, în sfera noțiunii de „contract de asigurare”, în sensul articolului 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83, astfel încât consumatorul, care devine parte la acesta prin aderarea la contractul „unit-linked” de grup, intră în sfera noțiunii de „asigurat”, în sensul dispoziției menționate. Faptul că acest consumator devine sau nu parte în mod formal și la contractul de grup menționat încheiat între întreprinderea de asigurare și întreprinderea titulară a poliței de asigurare este lipsit de pertinență în această privință.

82 În consecință, înainte de aderarea sa la contractul „unit-linked” de grup, consumatorul amintit trebuie să primească informațiile prevăzute de dispoziția menționată, care îi permit să facă o alegere în cunoștință de cauză a produsului de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale.

83 Pentru a se oferi un răspuns util instanței de trimitere, care să îi permită acesteia să soluționeze litigiile principale, este necesar de asemenea să se determine, în al doilea rând, entitatea care trebuie să îndeplinească față de un asemenea consumator obligația de informare precontractuală prevăzută la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83.

84 În această privință, este necesar să se arate că dispoziția respectivă nu identifică în mod expres entitatea căreia îi revine obligația de informare menționată.

85 Desigur, Curtea a statuat deja, cu privire la dispoziția anterioară articolului 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83, redactată în termeni identici cu această din urmă dispoziție, că dreptul Uniunii pune în sarcina întreprinderii de asigurare o asemenea obligație de informare a titularului poliței de asigurare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2019, Rust-Hackner și alții, C-355/18-C-357/18 și C-479/18, EU:C:2019:1123, punctul 85, precum și jurisprudența citată).

86 Cu toate acestea, trebuie să se țină seama și de particularitățile contractelor „unit-linked” de grup. În special, din considerațiile prezentate la punctele 64 și, respectiv, 66 din prezenta hotărâre reiese, pe de o parte, că procedurile de încheiere a contractelor respective și de aderare la acestea implică, prin natura lor, crearea a două raporturi de asigurare distincte, primul, între întreprinderea de asigurare și întreprinderea titulară a unui asemenea contract, născut din încheierea acestuia, și, al doilea, eventual și ulterior primului, între întreprinderea de asigurare și asiguratul consumator, născut din declarația de aderare a acestuia la contractul menționat.

87 Pe de altă parte, în cadrul procedurii de aderare a acestui consumator la contractul menționat, întreprinderea titulară a poliței de asigurare acționează în calitate de „intermediar de asigurări”, în sensul articolului 2 punctul 5 din Directiva 2002/92, interpretat în lumina considerentelor (9) și (11) ale acesteia, și este, prin urmare, supusă normelor stabilite de directiva menționată, în conformitate cu articolul 1 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din aceasta.

88 Astfel, această întreprindere titulară a poliței de asigurare desfășoară, în schimbul unei remunerații, o activitate de intermediere de asigurări, în sensul articolului 2 punctul 3 din directiva menționată, care constă în a propune unor consumatori să adere la un contract de grup „unit-linked” și să încheie astfel, după cum s-a arătat la punctele 80 și 81 din prezenta hotărâre, un contract de asigurare de viață cu întreprinderea de asigurare, precum și în a oferi consultanță financiară referitoare la investirea capitalului constituit din primele de asigurare plătite de acești consumatori în activele care acoperă contractul „unit-linked” de grup (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 mai 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag și alții, C-542/16, EU:C:2018:369, punctele 47-54 și 58).

89 În aceste condiții, din coroborarea Directivelor 2002/83 și 2002/92 rezultă că, pe de o parte, înainte de încheierea unui contract „unit-linked” de grup, întreprinderea de asigurare are obligația de a comunica întreprinderii titulare a acestui contract cel puțin informațiile enumerate la punctul A din anexa III la Directiva 2002/83, în conformitate cu articolul 36 alineatul (1) din aceasta.

90 Având în vedere natura unui asemenea contract, destinat să fie distribuit consumatorilor finali, și cerința ca aceștia să primească informațiile respective înainte de aderarea lor la contractul menționat pentru a putea alege produsul de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor lor care decurg din articolul 36 alineatul (1) din această directivă, astfel cum a fost interpretat la punctul 82 din prezenta hotărâre, întreprinderea de asigurare este obligată să formuleze informațiile amintite în mod clar, precis și ușor de înțeles pentru consumatori, în vederea transmiterii lor ulterioare către aceștia în cursul procedurii de aderare la același contract.

91 Pe de altă parte, întreprinderea titulară a unui contract „unit-linked” de grup, care acționează în calitate de intermediar de asigurări, are obligația de a transmite aceleași informații pe care întreprinderea de asigurare le-a furnizat oricărui consumator care aderă la acest contract, înainte de aderare. Acestea trebuie să fie însoțite de orice alt detaliu care s-ar dovedi necesar, ținând seama de cerințele și de nevoile consumatorului, care trebuie să fie stabilite pe baza informațiilor

oferite de consumatorul menționat. Aceste detalii trebuie să fie ajustate în funcție de complexitatea contractului menționat și formulate cu claritate și precizie și într-un mod care să fie pe înțelesul aceluiași consumator, în conformitate cu articolul 12 alineatul (3) și cu articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2002/92.

92 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare adresată în cauza C-213/20 că articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie interpretat în sensul că informațiile prevăzute la acest articol trebuie să fie comunicate consumatorului care aderă, în calitate de asigurat, la un contract „unit-linked” de grup încheiat între o întreprindere de asigurare și o întreprindere titulară a poliței de asigurare. Revine întreprinderii de asigurare sarcina de a comunica aceste informații întreprinderii titulare a poliței de asigurare, care trebuie să le transmită acestui consumator înainte de aderarea sa la contractul amintit, împreună cu orice alt detaliu care s-ar dovedi necesar ținând seama de cerințele și de nevoile acestuia, în conformitate cu dispoziția menționată coroborată cu articolul 12 alineatul (3) din Directiva 2002/92.

Cu privire la primele două întrebări adresate în cauza C-143/20, precum și cu privire la a doua și a treia întrebare adresate în cauza C-213/20

93 Prin intermediul primelor două întrebări adresate în cauza C-143/20, precum și prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări adresate în cauza C-213/20, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta trebuie interpretat în sensul că indicarea naturii activelor, care trebuie să fie comunicată unui consumator înainte de aderarea sa la un contract „unit-linked” de grup, trebuie să cuprindă indicații privind caracteristicile acestor active și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă indicațiile respective:

– trebuie să cuprindă informații exhaustive cu privire la natura și la amploarea tuturor riscurilor legate de investiția în activele menționate și

– trebuie să cuprindă informații identice cu cele pe care emitentul instrumentelor financiare care compun aceleași active le-a comunicat întreprinderii de asigurare în temeiul articolului 19 alineatul (3) din Directiva 2004/39.

94 În această privință, din jurisprudența amintită la punctul 68 din prezenta hotărâre reiese că, în lipsa unei definiții și a unei trimiteri la legislațiile naționale în Directiva 2002/83, semnificația noțiunii de „indicare a naturii activelor care acoperă contracte cu capital variabil”, în sensul punctului A subpunctul (a)12 din anexa III la această directivă, trebuie căutată ținând seama nu numai de termenii acesteia, ci și de contextul în care se înscrie dispoziția respectivă și de obiectivul urmărit de directiva menționată.

95 Desigur, având în vedere modul de redactare a dispoziției menționate, această noțiune ar putea fi înțeleasă în sensul că se referă doar la indicarea tipului de instrumente financiare care constituie activele care acoperă fondul de investiții de care este legat contractul de asigurare în discuție. Cu toate acestea, dintr-o interpretare sistematică și teleologică a aceleiași dispoziții rezultă că trebuie reținută o interpretare largă a noțiunii menționate, în sensul că aceasta vizează caracteristicile activelor respective.

96 Astfel, după cum s-a arătat la punctele 72 și 73 din prezenta hotărâre, din coroborarea considerentului (52) al Directivei 2002/83 cu articolul 36 alineatul (1) din aceasta reiese că obligația de informare precontractuală prevăzută de dispoziția respectivă urmărește să permită consumatorilor care intenționează să adere la un contract de asigurare de viață de grup să aleagă dintre diferitele produse de asigurare pe cel mai adecvat nevoilor lor, garantându-le că pot dispune de informațiile detaliate, precise și obiective necesare în acest scop și în special de o informare clară și precisă cu privire la caracteristicile esențiale ale produselor de asigurare menționate.

97 Or, în cazul unui contract „unit-linked”, produsul de asigurare include un element de investiții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 mai 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag și alții, C-542/16, EU:C:2018:369, punctul 57), care este indisociabil de acest produs. Astfel, acest element este inerent alegerii înseși a consumatorului de a adera la contractul respectiv, întrucât, așa cum s-a arătat la punctul 66 din prezenta hotărâre, produsul de asigurare menționat este prezentat consumatorului și perceput de acesta ca o formă de investiție bazată pe asigurare, diferită de alte forme de investiții.

98 În plus, după cum s-a observat la punctul 65 din prezenta hotărâre, elementul menționat are un impact direct asupra executării obligațiilor și exercitării drepturilor care decurg din contractul amintit. Pe de o parte, pe lângă plata primelor de asigurare, consumatorul care aderă la acesta suportă de asemenea riscurile rezultate din investiția primelor respective în instrumente financiare. Pe de altă parte, evoluțiile acestei investiții afectează în mod direct întinderea drepturilor pe care consumatorul respectiv le are în temeiul aceluiași contract și mai ales valoarea de răscumpărare a acestuia în caz de reziliere.

99 În acest context, caracteristicile instrumentelor financiare ce compun activele care acoperă un contract „unit-linked” și în special natura și randamentul instrumentelor respective, precum și riscurile aferente acestora au o importanță primordială în alegerea în cunoștință de cauză a unui asemenea produs de asigurare de către consumator. Acest lucru este valabil cu atât mai mult atunci când, precum în speță, activele respective sunt produse derivate sau produse structurate care încorporează instrumente financiare derivate care prezintă un grad de risc investițional deosebit de ridicat.

100 Pentru a păstra efectul util al obligației prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83, informațiile care trebuie comunicate consumatorului care intenționează să adere la un contract trebuie, prin urmare, să includă indicații cu privire la caracteristicile activelor menționate.

101 Din coroborarea considerentului (52) și a punctului A din anexa III la această directivă reiese însă că aceste indicații trebuie să fie nu doar suficient de clare, precise și ușor de înțeles pentru a permite consumatorului să facă, în cunoștință de cauză, o alegere informată cu privire la produsul de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale, ci și necesare în mod obiectiv pentru a face această alegere, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 96 din concluzii.

102 Prin urmare, trebuie să se considere că intră în sfera noțiunii de „indicare a naturii activelor”, în sensul punctului A subpunctul (a)12 din anexa III la directiva menționată, numai indicațiile privind caracteristicile activelor respective care sunt esențiale în acest scop. În special, acestea trebuie să cuprindă, așa cum a arătat domnul avocat general la punctele 100 și 102 din concluzii, o descriere clară, precisă și ușor de înțeles a naturii lor economice și juridice, inclusiv a principiilor generale care guvernează randamentul lor.

103 În plus, aceste indicații trebuie să includă informații clare, precise și ușor de înțeles cu privire la riscurile structurale legate de activele menționate, și anume cu privire la riscurile care sunt inerente naturii lor și pot afecta în mod direct drepturile și obligațiile care decurg din raportul de asigurare, cum ar fi riscurile legate de deprecierea unităților fondului de investiții de care este legat contractul „unit-linked” sau riscul de credit al emitentului instrumentelor financiare care compun aceleași active.

104 În schimb, indicațiile menționate nu trebuie să includă neapărat o descriere detaliată și exhaustivă a naturii și a amplorii tuturor riscurilor de investiții legate de activele care acoperă contractul „unit-linked”, cum sunt cele care decurg din particularitățile diferitor instrumente financiare care le compun sau din modalitățile tehnice de calcul al valorii indicelui pe care se întemeiază plata acestor instrumente financiare.

105 De asemenea, indicațiile privind caracteristicile esențiale ale activelor, în sensul punctului A subpunctul (a)12 din anexa III la Directiva 2002/83, nu trebuie să cuprindă în mod necesar informații identice cu cele pe care emitentul instrumentelor financiare menționate este obligat, în calitate de prestator de servicii de investiții, să le comunice clienților săi, în temeiul articolului 19 alineatul (3) din Directiva 2004/39.

106 Astfel, prin faptul că, potrivit dispoziției respective, ele sunt concepute special pentru a permite destinatarului acestor servicii de investiții să înțeleagă natura lor și tipul specific de instrument financiar care îi este propus de emitentul menționat, aceste informații nu sunt necesare consumatorului pentru a alege produsul de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale, în sensul punctului 101 din prezenta hotărâre.

107 În plus, obligarea întreprinderii de asigurare și a întreprinderii titulare a poliței de asigurare din cadrul unui contract „unit-linked” de grup de a comunica informațiile menționate consumatorului respectiv înainte de aderarea sa la acest contract ar echivala cu includerea în domeniul de aplicare al Directivei 2004/39 a unor persoane care sunt excluse în mod expres din acesta, în temeiul unei alegeri deliberate a legiuitorului Uniunii în privința atât a întreprinderilor de asigurare, cât și a intermediarilor de asigurări, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) litera (a) din directiva menționată și, respectiv, cu articolul 2 alineatul (1) litera (c) din aceasta, astfel cum a fost interpretată de Curte în Hotărârea din 31 mai 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag și alții (C-542/16, EU:C:2018:369, punctele 61-69).

108 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la primele două întrebări adresate în cauza C-143/20, precum și la a doua și a treia întrebare adresate în cauza C-213/20 că articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta trebuie interpretat în sensul că indicarea naturii activelor care trebuie să fie comunicată unui consumator înainte de aderarea sa la un contract „unit-linked” de grup trebuie să cuprindă indicații privind caracteristicile esențiale ale acestor active. Aceste indicații:

– trebuie să cuprindă informații clare, precise și ușor de înțeles cu privire la natura economică și juridică a activelor menționate, precum și cu privire la riscurile structurale legate de acestea și

– nu trebuie să cuprindă neapărat informații exhaustive cu privire la natura și la amploarea tuturor riscurilor legate de investiția în activele respective, nici informații identice cu cele pe care emitentul instrumentelor financiare care le compun le-a comunicat întreprinderii de asigurare, în temeiul articolului 19 alineatul (3) din Directiva 2004/39.

Cu privire la a patra întrebare adresată în cauza C-213/20

109 Prin intermediul celei de a patra întrebări adresate în cauza C-213/20, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie interpretat în sensul că se impune ca informațiile prevăzute la punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta să fie obligatoriu comunicate consumatorului care aderă, în calitate de asigurat, la un contract „unit-linked” de grup în cadrul unei proceduri precontractuale distincte și că se opune, așadar, unei dispoziții naționale în temeiul căreia ar fi suficient ca aceste informații să fie menționate în contractul respectiv.

110 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie arătat, în primul rând, că din considerentele (44) și (52) ale Directivei 2002/83 reiese că aceasta nu a realizat o armonizare completă a dreptului contractelor de asigurare și în special că ea urmărește numai coordonarea dispozițiilor minime în materie de informare precontractuală, astfel încât statelor membre le este acordată posibilitatea de a impune aplicarea dreptului lor în cazul contractelor de asigurare care presupun angajamente situate pe teritoriul lor.

111 În al doilea rând, articolul 36 alineatul (1) din directiva menționată se limitează să prevadă că informațiile enumerate la punctul A din anexa III la aceasta se comunică titularului „înainte de încheierea contractului de asigurare”, fără a preciza nici momentul în care această comunicare trebuie să aibă loc, nici printre altele că aceasta ar trebui să intervină în cadrul unei proceduri precontractuale distincte.

112 În al treilea rând, articolul 36 alineatul (4) din directiva menționată prevede că modalitățile de aplicare a acestui articol și a anexei III la aceeași directivă sunt stabilite de statul membru al angajamentului.

113 Rezultă, pe de o parte, că, în cazul unui contract „unit-linked” de grup, informațiile prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie să fie comunicate consumatorului înainte de semnarea declarației de aderare la acest contract, prin care, așa cum reiese din cuprinsul punctelor 80 și 81 din prezenta hotărâre, consumatorul respectiv își manifestă consimțământul de a se obliga prin contractul menționat și devine astfel parte la o relație contractuală de asigurare cu întreprinderea de asigurare.

114 Pe de altă parte, în lipsa unor norme armonizate, revine statelor membre sarcina de a stabili normele de aplicare a obligației de informare precontractuală prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din această directivă. În acest sens, statele membre sunt însă obligate să garanteze că efectul util al directivei menționate, ținând seama de obiectul acesteia, este asigurat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punctul 23 și jurisprudența citată).

115 În această privință, trebuie să se considere că, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 111 din concluzii, din coroborarea articolului 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 cu considerentul (52) al acesteia reiese că, prin distingerea momentului comunicării informațiilor enumerate la punctul A din anexa III la această directivă de cel al încheierii contractului de asigurare sau chiar al aderării la acesta, finalitatea urmărită prin directiva menționată este aceea de a se permite consumatorului să dispună de un anumit interval de timp pentru a alege, dintre diferitele contracte de asigurare disponibile, pe cel care corespunde cel mai bine nevoilor sale și să decidă în cunoștință de cauză dacă dorește să își asume obligații contractuale.

116 Pentru a putea beneficia în acest scop de informațiile menționate, consumatorul respectiv trebuie, prin urmare, să le primească în timp util, anterior aderării la contractul amintit, iar nu abia în stadiul aderării la acesta (a se vedea prin analogie Hotărârea din 18 decembrie 2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, punctul 46, și Hotărârea din 25 iunie 2020, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, C-380/19, EU:C:2020:498, punctul 34), în caz contrar existând riscul de a goli de efect util obligația de informare precontractuală prevăzută la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83.

117 Revine instanțelor naționale competente sarcina de a aprecia, ținând seama de contextul cauzei și de caracteristicile contractului „unit-linked” de grup în discuție, dacă normele de aplicare a acestei obligații i-au permis consumatorului să facă, în cunoștință de cauză, o alegere informată cu privire la produsul de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale.

118 Având în vedere tot ceea ce precedă, este necesar să se răspundă la a patra întrebare adresată în cauza C-213/20 că articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie interpretat în sensul că nu impune ca informațiile prevăzute la punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta să fie obligatoriu comunicate consumatorului care aderă, în calitate de asigurat, la un contract „unit-linked” de grup în cadrul unei proceduri precontractuale distincte și că nu se opune unei dispoziții naționale în temeiul căreia ar fi suficient ca aceste informații să fie menționate în contractul respectiv, cu condiția ca acesta să îi fie transmis în timp util consumatorului menționat, anterior aderării sale, pentru a-i permite să facă, în cunoștință de cauză, o alegere informată cu privire la produsul de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale.

Cu privire la a cincea întrebare adresată în cauza C-213/20

119 Prin intermediul celei de a cincea întrebări adresate în cauza C-213/20, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie interpretat în sensul că impune să se considere că executarea incorectă a obligației de a comunica informațiile prevăzute la punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta determină nulitatea sau nevaliditatea unui contract „unit-linked” de grup sau a declarației sale de aderare la acesta și conferă astfel consumatorului care a aderat la contractul respectiv dreptul la rambursarea primelor de asigurare plătite.

120 În această privință, trebuie arătat că din aceleași considerații cu cele expuse la punctele 110-114 din prezenta hotărâre rezultă că directiva amintită nu reglementează consecințele juridice ale neexecutării sau ale executării incorecte a obligației de informare precontractuală prevăzute de dispoziția menționată și că, prin urmare, revine statelor membre sarcina de a reglementa aceste aspecte ale dreptului contractelor de asigurare, garantând totodată că este asigurat efectul util al directivei respective, ținând seama de obiectivul acesteia.

121 Această concluzie este confirmată de interpretarea dată de Curte altor dispoziții care figurează, la fel ca articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83, în titlul III capitolul 4 din directiva respectivă, intitulat „Dreptul contractual și condițiile de asigurare”, și în special articolului 35 alineatul (1) și articolului 36 alineatul (3) din aceasta.

122 Astfel, în ceea ce privește, pe de o parte, informațiile suplimentare în raport cu cele enumerate în anexa III la Directiva 2002/83, a căror comunicare poate fi impusă de statul membru al angajamentului, în sensul articolului 36 alineatul (3) din această directivă, Curtea a considerat că efectele pe care dreptul intern le atribuie necomunicării acestor informații sunt, în principiu, lipsite de incidență în ceea ce privește conformitatea normelor naționale cu obligația de

comunicare prevăzută de dispoziția menționată (a se vedea prin analogie Hotărârea din 29 aprilie 2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, punctul 36).

123 Pe de altă parte, în ceea ce privește dreptul titularului poliței de asigurare de a anula contractul de asigurare, consacrat la articolul 35 alineatul (1) din Directiva 2002/83, Curtea a statuat în esență că revine statelor membre sarcina de a reglementa efectele juridice ale anulării, altele decât cele prevăzute de această dispoziție, garantând totodată că este asigurat efectul util al directivei menționate, ținând seama de obiectul acesteia, și că revine instanțelor naționale sarcina de a verifica dacă modalitățile procedurale prevăzute de dreptul național nu sunt de natură să repună în discuție efectivitatea dreptului de anulare prin descurajarea titularului poliței de asigurare să îl exercite (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2019, Rust-Hackner și alții, C-355/18-C-357/18 și C-479/18, EU:C:2019:1123, punctele 100, 104 și 117, precum și Ordonanța din 28 mai 2020, WWK Lebensversicherung auf Gegenseitigkeit, C-803/19, nepublicată, EU:C:2020:413, punctele 28 și 37).

124 Acestea fiind arătate, mai trebuie adăugat că, așa cum s-a precizat la punctul 54 din prezenta hotărâre, instanța de trimitere consideră că dreptul național nu permite să se constate nevaliditatea raportului juridic de asigurare dintre o întreprindere de asigurare și un asigurat ca urmare a eventualei constatări a unei executări incorecte a obligației de informare prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta, în măsura în care acest drept nu ar cuprinde nicio reglementare specifică în acest sens, iar aplicarea normelor generale în materia nulității actelor juridice și a viciilor de consimțământ ar fi exclusă pe cale de interpretare sau supusă unor condiții stricte.

125 În aceste condiții, revine, prin urmare, instanței respective sarcina de a verifica dacă efectele juridice pe care dispozițiile naționale aplicabile le atribuie executării incorecte a obligației de informare menționate sunt reglementate astfel încât să se asigure efectul util al acesteia. Astfel, instanța menționată este obligată să interpreteze aceste dispoziții pe cât posibil în lumina textului și a finalității directivei amintite și, în acest scop, să aprecieze în special dacă, având în vedere importanța cardinală pe care o au informațiile referitoare la caracteristicile esențiale ale activelor care acoperă un contract „unit-linked” pentru alegerea în cunoștință de cauză de către consumator a produsului de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale și, prin urmare, pentru formarea voinței sale de a adera la acest contract, executarea incorectă a obligației de informare menționate îi poate vicia consimțământul de a-și asuma obligații prin contractul respectiv.

126 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la a cincea întrebare adresată în cauza C-213/20 că articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie interpretat în sensul că nu impune să se considere că executarea incorectă a obligației de comunicare a informațiilor prevăzute la punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta determină nulitatea sau nevaliditatea unui contract „unit-linked” de grup sau a declarației de aderare la acesta și conferă astfel consumatorului care a aderat la contractul respectiv dreptul la rambursarea primelor de asigurare plătite, în măsura în care modalitățile procedurale prevăzute de dreptul național pentru exercitarea dreptului de a invoca această obligație de informare nu sunt de natură să repună în discuție efectivitatea acestui drept prin descurajarea consumatorului respectiv să îl exercite.

Cu privire la întrebările a patra-a șasea adresate în cauza C-143/20

127 Prin intermediul întrebărilor a patra-a șasea adresate în cauza C-143/20, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 7 din Directiva 2005/29 trebuie interpretat în sensul că reprezintă o omisiune înșelătoare, în sensul acestei dispoziții, omisiunea de a comunica consumatorului care aderă la un contract „unit-linked” de grup informațiile prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta.

128 Pentru a se răspunde la aceste întrebări, trebuie arătat mai întâi că, potrivit articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2005/29, aceasta se aplică practicilor comerciale neloiale ale întreprinderilor față de consumatori, astfel cum sunt definite la articolul 5, înainte, în timpul și după o tranzacție comercială în legătură cu un produs.

129 În această privință, Curtea a precizat că, în primul rând, noțiunea de „practici comerciale” este definită la articolul 2 litera (d) din această directivă printr-o formulare deosebit de largă, practicile astfel prevăzute trebuind să fie, pe de o parte, de natură comercială, adică să provină de la comercianți, și, pe de altă parte, în directă legătură cu promovarea, vânzarea sau furnizarea produselor lor către consumatori (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Dyson, C-632/16, EU:C:2018:599, punctul 30 și jurisprudența citată). În al doilea rând, termenii „în legătură directă cu vânzarea unui produs”, care figurează în această dispoziție, acoperă orice măsură luată printre altele în legătură cu încheierea unui contract (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 iulie 2017, Gelvora, C-357/16, EU:C:2017:573, punctul 21). În acest sens, noțiunea de „produs”, în sensul articolului 2 litera (c) din directiva menționată, vizează orice bunuri sau servicii, nefiind exclus de altfel niciun sector de activitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 octombrie 2013, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, punctul 29). În al treilea rând, din articolul 2 litera (b) din aceeași directivă reiese că noțiunea de „comerciant” vizează „orice persoană fizică sau juridică” atunci când aceasta exercită o activitate remunerată și în măsura în care practica comercială se înscrie în cadrul activităților pe care le desfășoară cu titlu profesional (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kamenova, C-105/17, EU:C:2018:808, punctele 30 și 35, precum și jurisprudența citată), inclusiv atunci când practica respectivă este efectuată de o altă întreprindere, care acționează în numele și/sau în beneficiul acestei persoane (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 octombrie 2013, RLvS, C-391/12, EU:C:2013:669, punctul 38).

130 În speță, pe de o parte, din considerațiile expuse la punctele 86-91 din prezenta hotărâre reiese că comunicarea informațiilor prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 înainte de aderarea unui consumator la un contract „unit-linked” de grup provine de la întreprinderea de asigurare și de la întreprinderea titulară a poliței de asigurare care acționează ca intermediar de asigurări și se înscrie în cadrul activităților pe care aceste întreprinderi le desfășoară cu titlu profesional. Pe de altă parte, așa cum s-a arătat la punctele 80 și 81 din prezenta hotărâre, această comunicare este în legătură directă cu încheierea de către consumatorul menționat a unui contract de asigurare în sensul Directivei 2002/83. Prin urmare, comunicarea menționată constituie o „practică comercială” în sensul Directivei 2005/29.

131 În continuare, trebuie amintit că din articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2005/29 rezultă că o practică comercială se consideră înșelătoare și constituie astfel o practică comercială neloială, în sensul articolului 5 alineatul (4) din aceasta în cazul în care, apreciată în contextul situației de fapt și ținând seama de toate caracteristicile și circumstanțele, precum și de limitele proprii mediului de comunicare utilizat, sunt îndeplinite două condiții. Pe de o parte, această practică

trebuie să omită o informație semnificativă de care consumatorul mediu are nevoie în contextul respectiv pentru a lua o decizie comercială în cunoștință de cauză. Pe de altă parte, practica comercială menționată trebuie să determine sau să poată determina consumatorul mediu să ia o decizie comercială pe care nu ar fi luat-o în alte împrejurări.

132 În plus, în conformitate cu articolul 7 alineatul (2) din această directivă, dacă a doua condiție enunțată la punctul anterior este îndeplinită, o practică comercială este de asemenea considerată o omisiune înșelătoare în cazul în care un comerciant disimulează o asemenea informație semnificativă sau o furnizează într-o manieră neclară, neinteligibilă, ambiguă sau nepotrivită.

133 Or, pe de o parte, din coroborarea articolului 7 alineatul (5) din Directiva 2005/29 cu anexa II la aceasta reiese că atât informațiile prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83, cât și cele prevăzute la articolul 12 alineatul (3) din Directiva 2002/92 constituie informații semnificative, în sensul articolului 7 din Directiva 2005/29.

134 Pe de altă parte, având în vedere importanța cardinală pe care o are comunicarea informațiilor clare, precise și ușor de înțeles referitoare la caracteristicile esențiale ale activelor care acoperă un contract „unit-linked” de grup pentru a permite consumatorului care intenționează să adere la acesta să facă, în cunoștință de cauză, o alegere informată cu privire la produsul de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale, subliniată la punctele 96-101 din prezenta hotărâre, și ținând seama de cerința, prevăzută în considerentul (10) al acestei directive, de a asigura protecția consumatorilor în cazul unor produse complexe care prezintă un nivel ridicat de risc pentru aceștia, precum anumite produse legate de servicii financiare, rezultă că omisiunea de a comunica aceste informații, disimularea lor sau comunicarea lor într-o manieră neclară, neinteligibilă, ambiguă sau nepotrivită sunt susceptibile să determine consumatorul menționat să ia o decizie comercială pe care nu ar fi luat-o altfel.

135 În aceste condiții și sub rezerva aprecierii pe care trebuie să o efectueze instanța de trimitere în această privință, rezultă că omisiunea de a comunica informațiile prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta intră sub incidența noțiunii de „omisiune înșelătoare”, în sensul articolului 7 din Directiva 2005/29.

136 În sfârșit, mai trebuie precizat că clauza de excludere prevăzută la articolul 3 alineatul (4) din directiva menționată nu se poate aplica normelor în materie de informare precontractuală prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 și la punctul A din anexa III la aceasta.

137 Astfel, Curtea a statuat deja că un conflict precum cel vizat la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2005/29 nu există decât atunci când dispoziții străine de aceasta din urmă, care reglementează aspecte specifice ale practicilor comerciale neloiale, impun profesioniștilor, fără nicio marjă de manevră, obligații incompatibile cu cele stabilite de Directiva 2005/29 (Hotărârea din 13 septembrie 2018, Wind Tre și Vodafone Italia, C-54/17 și C-55/17, EU:C:2018:710, punctul 61).

138 Or, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 132 din concluzii, întrucât Directiva 2002/83 nu reglementează consecințele juridice ale neexecutării sau ale executării incorecte a obligației de informare precontractuală prevăzute la articolul 36 alineatul (1), nu există niciun conflict între dispozițiile directivei menționate și cele ale Directivei 2005/29, acestea fiind, prin urmare, complementare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2015, Abcur, C-544/13 și C-545/13, EU:C:2015:481, punctele 78 și 82).

139 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările a patra-a șasea în cauza C-143/20 că articolul 7 din Directiva 2005/29 trebuie interpretat în sensul că poate constitui o omisiune înșelătoare, în sensul acestei dispoziții, omisiunea de a comunica consumatorului care aderă la un contract „unit-linked” de grup informațiile prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

140 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) **Articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață trebuie interpretat în sensul că informațiile prevăzute la acest articol trebuie să fie comunicate consumatorului care aderă, în calitate de asigurat, la un contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții încheiat între o întreprindere de asigurare și o întreprindere titulară a poliței de asigurare. Revine întreprinderii de asigurare sarcina de a comunica aceste informații întreprinderii titulare a poliței de asigurare, care trebuie să le transmită acestui consumator înainte de aderarea sa la contractul amintit, împreună cu orice alt detaliu care s-ar dovedi necesar ținând seama de cerințele și de nevoile acestuia, în conformitate cu dispoziția menționată coroborată cu articolul 12 alineatul (3) din Directiva 2002/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 decembrie 2002 privind intermedierea de asigurări.**

2) **Articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83, coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta, trebuie interpretat în sensul că indicarea naturii activelor care trebuie să fie comunicată unui consumator înainte de aderarea sa la un contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții trebuie să cuprindă indicații privind caracteristicile esențiale ale acestor active. Aceste indicații:**

   – **trebuie să cuprindă informații clare, precise și ușor de înțeles cu privire la natura economică și juridică a activelor menționate, precum și cu privire la riscurile structurale legate de acestea și**

   – **nu trebuie să cuprindă neapărat informații exhaustive cu privire la natura și la amploarea tuturor riscurilor legate de investiția în activele respective, nici informații identice cu cele pe care emitentul instrumentelor financiare care le compun le-a comunicat întreprinderii de asigurare, în temeiul articolului 19 alineatul (3) din Directiva 2004/39/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind piețele instrumentelor financiare, de modificare a Directivelor 85/611/CEE și 93/6/CEE ale Consiliului și a Directivei 2000/12/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 93/22/CEE a Consiliului.**

3) Articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie interpretat în sensul că nu impune ca informațiile prevăzute la punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta să fie obligatoriu comunicate consumatorului care aderă, în calitate de asigurat, la un contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții în cadrul unei proceduri precontractuale distincte și că nu se opune unei dispoziții naționale în temeiul căreia ar fi suficient ca aceste informații să fie menționate în contractul respectiv, cu condiția ca acesta să îi fie transmis în timp util consumatorului menționat, anterior aderării sale, pentru a-i permite să facă, în cunoștință de cauză, o alegere informată cu privire la produsul de asigurare care corespunde cel mai bine nevoilor sale.

4) Articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 trebuie interpretat în sensul că nu impune să se considere că executarea incorectă a obligației de comunicare a informațiilor prevăzute la punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta determină nulitatea sau nevaliditatea unui contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții sau a declarației de aderare la acesta și conferă astfel consumatorului care a aderat la contractul respectiv dreptul la rambursarea primelor de asigurare plătite, în măsura în care modalitățile procedurale prevăzute de dreptul național pentru exercitarea dreptului de a invoca această obligație de informare nu sunt de natură să repună în discuție efectivitatea acestui drept prin descurajarea consumatorului respectiv să îl exercite.

5) Articolul 7 din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) trebuie interpretat în sensul că poate constitui o omisiune înșelătoare, în sensul acestei dispoziții, omisiunea de a comunica consumatorului care aderă la un contract de asigurare de viață de grup cu capital variabil legat de un fond de investiții informațiile prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Directiva 2002/83 coroborat cu punctul A subpunctul (a)12 din anexa III la aceasta.

Semnături